

En simpel og billig Dampfoged.

(Af J. Schrøder.)

Under Beskrivelserne af Stanleys og Richmonds Dampfogere er der gjort opmærksom paa det Fordeleagtige i at dampfoged Fodret for Kreaturer.

Foruden den ligefremme Fordel, som flyder af at alt Slags godt Foder ved Dampning bliver smageligere og mere fordøieligt, samt af at ellers ubrugbart Foder f. (Ex. Hvedehalm) bliver brugbart, saa indtræder der i det hele Kreaturistel større Orden og Omtanke. Det er ligesom om den Smule Maskineri præster Folkene til at opfylde sine Pligter. Foderkassen fordrer daglig til bestemt Tid visse Kar Vand og forresten Halkelse til et vist Maal. Det er en let Sag at undersøge om Foderkassen er fuld eller ikke til bestemt Tid. Fjøsmanden, som til bestemt Tid vil være færdig med Dampningen, purrer paa Halkelseffjørereren og Vandfjørereren. Det færdige Kvantum Foder maa udgives til bestemt Tid og i visse Portioner, for at Kassen kan blive tom til den nye Aflydning. Budeigen bliver nødt til at bestemme sig for eet Arbejde af Gangen, saa at f. Ex. Mælking og Rengjøring af Fjøs og Kjørler ikke falder ind paa Fodertidene. Fjøsmanden vil have sin Foderkasse tom til rette Tid og dette tvinger igjen Budeigen til ikke alene at fodre og vande men til at gjøre det med store Portioner; thi Kassen er beregnet at rumme fuldt Foder. Det endelige Resultat bliver at Budeigen afskedtes for at stille efter eget Behag maa arbejde efter Herrens Villie, og dette Arbejde udføres snart uden Ruur ligeover for Dampfogeren, i hvem Fjøsfolkene have faaet en Arbejdsammerat som hverken kan ffjænde eller bande under Arbejdet.

Enhver som forresten maatte tvivle om Dampfogeringens Fordelagtighed ville vi kun anbefale mod Daarssiden at gaa ind i et med Dampfoged forsynet Fjøs, og han vil se saa paafaldende Forskjel mellem Trivseligheden hos dampfodrede og tørfodrede Kreaturer, at han maa anse yderligere Bevis for Dampningens Anvendelighed og daglige Nytte for overflødigt.

Saavidt jeg har kunnet forstaa skriver nok den Langsomhed, hvormed Dampfogeringen hidtil har udbredt sig ikke faameget fra Tvivl om dens Gavnlighed, som fra Mangel paa Penge til at anskaffe Dampapparatet. Det kgl. Selskab for Norges Vel har ogsaa udlovet en Præmie for Opfindelsen af et Dampapparat for en halv Snees

Kreaturer saa billig, at Hvermand kunde anskaffe sig samme.

Efterstaaende simple Fde ligger udenfor Præmieeffningen, men da dens Udførbarhed er let og vis, saa turde den vel fortjene praktisk at anvendes som Forløber for det Bedre, som den udlovede Præmie med Tiden vil præstere.

Paa enhver Gaard findes gjerne i Bryggerhuset en indmuret Bryggepande, som kan benyttes som Dampfoged. Man anskaffer til Dampningen en Trætønde med aaben Bund og tætstuttende Laag hvori en almindelig Sikkerhedsventil anbringes. Tøndens Omkreds i Bunden maa nøiatigt svare til Pandens og tillige forsynes med en Fals for let og sikkert at bringes til at staa paa Pandens Kanter. I Bunden af Tønden anbringes et stærkt Jernnet, hvorpaa den gennem Laaget ifyldte Rodfrugt eller Halkelse altsaa kommer til at hvile, medens den fra Panden opstigende Damp gennem Jernnettet har fri Passage til Tøndens Indhold. Trætønden stilles ved Siden af Panden ned paa Gulvet, naar den skal fyldes med Halkelse eller Rodfrugt. Efter Aflydningen lægges Laaget godt paa, at Dampen ikke for let skal finde Udvei. Til at lette Tønden fra Gulvet op paa Panden eller omvendt anbringes en Have helst af Jern ligesom paa en Potte men med Haveørerne midt paa Tønden, for at denne ved Udtømmingen let kan dreies rundt af en Mandes Haand. I Taghjelken ligeover Bryggepanden anbringes en Trindse med Snor, hvis ene Ende hæftes i Tøndehaven. Den fyldte Tønde heises i Veiret af een Mand, føres ned paa Bryggepanden og modtages fra denne, som i Forveien er fyldt med Vand, Dampen. Poteter, altsaa ogsaa anden Rodfrugt, vil være fuldkommen kogt i Løbet af 20 a 25 Minutter, og Halkelsen vil mygges uden at brændes af Dampen, der ikke spruder ind i Tønden samlet gjennem et smalt Rør men fordelt gjennem den hele Bundflade.

Hvis nu Bryggepanden staar i Fjøsset som Tilfældet er paa mange Steder og navnlig i Østerrøden, saa anbringer man ved Siden af Panden et Afkølingsfad saaledes som beskrevet er ved Richmonds Dampfoged i Ugeskriftets No. 19, og udholder det det kogte Foder samt den i Panden værende Laag. (Naar Rodfrugt koges, kan Vandet i Panden neppe benyttes til Kreaturerne, da den ved Dampen løsnede Jord og Smuds af Rodfrugterne er faldt ned i Vandet.

Et Bryggerhuset fjernet fra Fjøsset, fuldpakkes Tønden bedst i Foderhuset, lægges paa Skælke eller

Haandfjærrer og transporteres til Bryggerhuset, hvorfra den dampet igjen afskaar til Fjaset for at tomme sig i Afkjølingskarret. Da Foderet alligevel maa transporteres til Fjaset saa gjor Omveien til Bryggerhuset ikke noget særdeles Afbræk.

Er Besætningen saa stor at 2 Tønder behøves, er der naturligvis intet i Veien for at den ene Tønde afløser den anden paa Bryggepanden.

At Foderet leevindtere haandteres og lozes ved Stanleys og Richmonds Apparater det er ganske vist, og enhver som er overbevist om Fordelagtigheden ved Foderets Dampning samt kan affe 70 a 90 Spd. til en af respektive Maskiners Indsjob vil ikke betænke sig paa at anskaffe sig samme; men den mindre Gaardbruger, som ikke har rigtig Tro paa Dampfogningens Nytte, eller som ikke kan affe et større Pengebeløb, bør forsøge med Bryggepanden.

Experimentet er billigt. Bryggepanden maa han alligevel have og den kan benyttes som ellers ogsaa til almindelig Røgning. Udgiften bestaar altsaa alene i Trætønden med Jeruhave og Trindse, som altsaa tilsammen neppe kan komme paa mere end 5 Spd.

Idet jeg slutter Opsatsen tillader jeg mig at opfordre Dhr. Landmand til at prøve Idéen. Naar et billigt og hensigtsmæssigt Apparat senere opfindes og anerkendes, vil Kassationen af Tønden være et ubetydeligt Tab, medens den her beskrevne Dampning som Forløber for noget Bedre midlertiden kan virke til at Dampfogning i det Hele bliver alment forsøgt og anerkendt, og er dette først naaet, vil de dyrere Dampfogere snart vinde Indpas over det hele Land.

Sagttagelser anstillede over hvorvidt det medfører Fordel at mælke Kjør flere end to Gange om Dagen. Af Cronstedt.

(Efter det Svenske).

Forfatteren fremsatte i sin Tid til Besvarelse det Spørgsmaal: „Hvorvidt har Erfaring bekræftet, at Køen ved at mælkes flere end to Gange om Dagen afgiver mere og fremfor alt smørrieger Mælk end ellers“.

Da dette Spørgsmaal, siger Forfatteren, hidtil ikke er bleven oplysende bevaret, saa anser han det for sin Skyldighed selv at bidrage til dets Løsning ved Døftnelliggjørelse af enkelte detaljerede Forsøg.

En vis Keisefat har forhen berørt samme Spørgsmaal og kom til den Slutning, at den hyppigere Mælkning medbragte Fordele.

Keisefat synes i sine Forsøg at være ledet af den ligesaa simple som naturlige Slutning, at ligesom den diende Kalv erhoder den fedeste og mest nærende Mælk af Dveret, saaledes maatte man paa samme Maade som Kalven kunne udbringe den bedste og kraftigste Mælk ved at mælke ofte; thi hvis det ikke forholdt sig saaledes, saa havde Naturen formentlig bestemt, at ogsaa Kalven kun skulde die hver 12te Time.

Følgende Forsøg synes at bekræfte denne Slutning.

Første Forsøg:

Tre Kjør, som havde kalvet for 6 Maaneder tilbage, mælkedes den 17de Januar 3 Gange, nemlig Kl. 7 Formiddag, 12 Middag og 5½ Aften, og bortsattes af deres sammenblandede Mælk, der blev opslæt strax efter Mælkningen, $\frac{3}{4}$ Kande hver Gang i Kobberkar af lige Storrelse og Form.

36 Timer efter Opslillingen gav hvert Kar Mælk følgende Kvantitet fuldkommen sød Fløde:

- a) Morgenmælken 3 Jomfruer eller 12,5 pCt. Fløde,
- b) Middagsmælken 3½ Jomfru eller 14,5 pCt. Fløde,
- c) Aftenmælken 4 Jomfruer eller 16,6 pCt. Fløde.

Morgenmælken Fløde befandt sig at være tynd, hvorimod Middags- og Aftenfløden tyk og god. Bærelsets Temperatur var + 12.

Andet Forsøg.

De samme Kjør mælkedes den 20de Januar ligeledes Kl. 7 Morgen, Kl. 12 Middag og Kl. 5½ Aften, og opslødes hver Gang en Del af den sammenblandede Mælk i fuldkommen cylindriske Glas, 6 Tommer høje med 3 Tommers Diameter.

24 Timer efter Opslillingen viste hver Portion Mælk følgende Flødeholdighed:

a) Morgenmælken havde affat Fløde til $\frac{3}{4}$ Toms Høide, eller lige med Forsøget No. 1, 12,5 Procent.

b) Middagsmælken havde givet Fløde til $\frac{7}{8}$ Toms Høide, eller ligeledes i Lighed med Forsøget No. 1, 14,5 pCt. Endelig havde

c) Aftenmælken affat Fløde til 1 Toms Høide eller lige med Forsøget No. 1, 16,6 pCt. Bærelsets Temperatur var + 12 til 14.

Af de faste Resultater, som dette høist tilfredsstillende Experiment gav, anser jeg mig berettiget til at drage den Slutning, at den Mælk, som udmælkes med 5—6 Timers Mellemrum hver Gang, giver mere Fløde end Mælk, som først efter 12 Timer forlader Dveret, eller — med andre Ord — at større Kvantitet Fløde udvindes af Mælk, som tages 3 Gange om Dagen end af den som tages 2 Gange. Herved maa erindres, at Forsøg have vist, at den Mælk som i lige lange Mellemrum mælkes 2 Gange i Døgnet giver i Middeltal lige megen Fløde hver Gang, og at, naar kortere Mellemtid end 12 Timer er gaaet hen mellem Morgen- og Aftenmælkningen, giver dette sig useilbarligen tilkjende ved Aftenmælken større Flødeholdighed.

Ved Forsøg No. 2 er Forsøg No. 1 bleven nøie kontrolleret, og kan man derfor af dets Resultat udlede den Beregning, at naar 1 Kande Morgenmælk giver 4 Jomfruer Fløde, saa vil 1 Kande Middagsmælk give $4\frac{2}{3}$ og 1 Kande Aftenmælk $5\frac{1}{3}$ Jomfru. Middags- og Aftenmælken tilsammen findes altsaa at give i Middeltal 5 Jomfruer Fløde for hver Kande Mælk eller en hel Jomfru Fløde mere paa Kanden end Morgenmælken.

Antages nu 1 Kande sød Fløde i Middeltal for hele Mælk at give 2 Pd. Smør, saa vil 1 Ko,

Anm. Redaktionen har bibeholdt i Oversættelsen svensk Maal og Vægt, da det ellers havde været umuligt at gjengive Forsøgene med den Grad af Nøjagtighed, de som Forsøg have Krav paa. Særskilt Maal der svarer til Potten ligesom det svenske Jomfru til Kanden haves desuden ikke paa norsk. 1 Kande = cirka 2½ Pot norsk. 1 Kande holder 32 Jomfruer.

som giver 500 Kander Mælk om Næret og mælkes 3 Gange om Dagen, give efter et Middeltal af 250 Kander Middags- og Aftenmælk $7\frac{13}{16}$ Kande Fløde eller $15\frac{5}{8}$ Pd. Smør mere end naar den som sædvanligt mælkes kun 2 Gange eller med 12 Timers Mellemfrist.

Mælker Koen 600 Kander, vil den altsaa give $19\frac{1}{2}$ Pd. Smør mere og mælker den 700 Kander, 1 Lsypd. $1\frac{7}{8}$ Pd. Smør mere ved at mælkes 3 i Stedet for 2 Gange om Dagen. Den Ko, hvis Mælk under sædvanlig Mælkning i Middeltal har større Flødeholdighed end $12,5$ pCt., vil i samme Proportion give mere flødeholdig Mælk ved oftere gjentaget Mælkning. I Virkeligheden vil maasse Geyndisten af Smør pr. Ko være endnu større end her beregnet, siden Forsøgene have vist, at Fløden af Middags- og Aftenmælken ogsaa med Hensyn til Kvalitet staar over Morgenmælkens. Det staar forresten til hver enkelt Landmand at beregne, hvorvidt det ved en hyppigere Mælkning indvundne Produkkt erstatter det dermed forbundne Besvær og Tids-spilde.

Ved Forsøg No. 2 iagttoges ved Flødedannelsen:

- 1) At Morgenmælken affatte al sin Fløde i de første 6 Timer, og at ingen Fløde mere dannede sig i de paafølgende 30 Timer.
- 2) Middagsmælken havde paa 6 Timer affat ligesaa megen Fløde som Morgenmælken eller $12,5$ pCt., men 20 Timer efter Sillingen havde Fløden øget sig til $14,5$ pCt. I de paafølgende 16 Timer dannede sig ingen Fløde mere.
- 3) Aftenmælken havde efter 3 Timers Forløb affat $13,5$ pCt. eller mere end Morgenmælkens hele Flødevantitet, og efter 14 Timer fandtes $16,6$ pCt. Fløde hvorefter Flødedannelsen ophørte. Temperaturen var som forhen nævnt $+ 12$ til 14 .

Tredie Forsøg.

Efter have kalvet 6 Uger i Forveien mælkes den Ko den 14 Februar Kl. 7 Formiddag, Kl. 12 Middag og Kl. 7 Eftermiddag, og hentsattes hver Gang Mælk i 6 Tommers høie, cylindriske Glas af 3 Tommers Diameter. Flødedannelsen var følgende.

- 1) Morgenmælken viste efter 6 Timer $9,3$ pCt. Fløde; efter 12 Timer $10,4$ pCt., hvorpaa Flødedannelsen ophørte.
- 2) Middagsmælken viste efter 6 Timer $9,3$ pCt. eller det samme som Morgenmælken i samme Tid; efter 12 Timer $12,5$ pCt.; efter 18 Timer $13,5$ pCt. Fløde, hvorpaa Flødedannelsen ophørte.
- 3) Aftenmælken viste efter 5 Timer $10,4$ pCt. Fløde; efter 12 Timer $12,5$ pCt. og efter 24 Timer $13,5$ pCt. eller det samme som Middagsmælken. Værelsets Temperatur var $+ 8$ til 10 Grader.

Herved maa mærkes, at ved Forsøg No. 3 havde man mælklet Aftenmælken $1\frac{1}{2}$ Time senere end ved Forsøg No. 1 og 2, saa at da Tiden mellem Middags- og Aftenmælken udgjorde 7 Timer, saa var der kun gaaet $5\frac{1}{2}$ Time hen mellem samme Mælkninger ved Forsøgene No. 1 og 2. Aftenmælken

viste ogsaa ved de tvende sidstnævnte Forsøg større Flødeholdighed.

For at fuldstændiggjøre Mælken af Forsøg hidsejttets de Resultater som samtidigt erholdtes af Mælkens relative Flødeholdighed, naar den mælkes med 12 Timers Mellemrum.

Forsøg A.

Den 21de Januar, eller Dagen efter Forsøg No. 2 hentsattes af Morgenmælken Kl. 7 Formiddag $1\frac{1}{2}$ Kande, og af Aftenmælken ligeledes Kl. 7 Eftermiddag $1\frac{1}{2}$ Kande.

Efter 24 Timer gav Morgenmælken 6 Jomfruer Fløde eller $12,5$ pCt., og Aftenmælken ligeledes 6 Jomfruer eller $12,5$ pCt.

Forsøg B.

Den 22de Januar hentsattes af Morgenmælken $1\frac{1}{2}$ Kande samt af Aftenmælken ligeledes $1\frac{1}{2}$ Kande.

Efter 24 Timer gav Morgenmælken $6\frac{1}{2}$ Jomfru Fløde eller $13,5$ pCt. samt Aftenmælken ligeledes $6\frac{1}{2}$ Jomfru eller $13,5$ pCt., hvoraf altsaa fremgaar at samme Flødeprocent indvandt ved begge Forsøg naar Mælningen foretoges med lige langt eller 12 Timers Mellemrum.

Dog maa det medgives, at Omstændighederne ogsaa søiede sig saaledes, at de mellem 17de og 22de Januar anstillede Forsøg bleve af afgørende Vægt medens jeg langtfra vil paastaa at enhver Mælke af Forsøg vil give lige nøiagtige Resultater. Tværtimod vil Beskaffenheden og Fordelingen af Fodret spille en vigtig Rolle ved lignende Forsøg, og tror jeg tilmed at have iagttaget, at jo svagere Fodringer til Matten er i Forhold til Dagfodringer, desto svagere bliver ogsaa Morgenmælken og dens Flødeholdighed, der endog kan staa 3 pCt. og undertiden mere under Aftenfløden.

(Sluttet).

Dhr. Landmænd, som have og ville bestille Barrett, Exall and Andrewes Træskemaskiner ved Bærum Værk underrettes herved om, at det Antal Maskiner, der er lovet færdige fra Værkstedet inden September Maanedes Udgang er bestilt. De efter 24de Juni indkommende Bestillinger modtages ligeledes, men forpligter Værkstedet sig ikke til at have disse færdige før end i Løbet af Vinteren; dog saaledes at enkelte Maskiner leveres allerede før Jul. Da det er nødvendigt at Kornets Rastning eller Rensning gaar Haand i Haand med Træskningen at ikke for store Dvanta Draase skulle ophobe sig paa Loven og hindre Træskningen, vil Værkstedet levere den i Ugefriskt for Nørste Landmænd omtalte skotske Rastemaskine til Dhr. Landmænd, som have eller ville bestille Træskemaskiner ved Bærum Jernværk, forudsat at Bestillinger paa nævnte Rastemaskine indløber itide. Dhr. Landmænd mindes til den Ende om, at mange af de dels direkte til Værket dels gennem Hr. Schrøder indkomne Bestillinger ikke have indeholdt Bestillinger paa Rastemaskine. Deres Kjøstende kan ikke nu med Be-

stemthed opgives, men vil, hvilket ligger i Bærlets Interesse, leveres billigst muligt.

I Ugeskriftet No. 20 sees det at være gjort opmærksom paa Nødvendigheden af i Bestillingerne at opgive Afstanden mellem Trækteren og Drivkraften for at det nødvendige Antal Drevestænger kunne bestilles under Et med Maskinen. Denne Paamindeelse tillader man sig at gentage, og er det saa meget vigtigere at Drevestængerne leveres i fuld Længde, som Stængerens saakaldte Pødelmøder alene kunne erholdes fra Stoberier. Er altsaa Stanglængden for kort (naar denne ikke er opgivet, leverer Bærlets Stedet ialt omkring 9 Alen Stanglængde) kan enten intet udrettes, eller man bliver nødt til ved kostbare eller umødige Banebygninger for Hesten at for korte Afstanden mellem Drivkraft og Trækter.

Maskinerne leveres i Regelen frit i Christiania og Sandvigen. Foraauidt søværis Transport ønskes med Damp eller Seilskib vil Bærlet besørge dette mod Refusion af de dermed forbundne Udgifter.

Landværis Transport paatager Bærlet sig derimod ikke, da Transportomkostningerne og Risikoen, naar Bærlet har med dem at gøre, langt ville overstige den enkelte Bestillers. Bedst er det at Bestilleren efter fra Bærlet meddelte Underretning om Afhentningstiden sender did en Mand, som hele Tiden kan følge Maskinen, afkordere om dens Transport og tilse dens rigtige og hurtige Befordring.

Landmandsforamlinger og Dyrskuer. Det engelske Algerdyrkningselskabs Dyrskue med tilhørende Udskilling af Algerdyrkningsredskaber og Produkter aabnes den 20de Juli i Salisbury ved Southampton.

Det skotske Algerdyrkningselskabs Dyrskue afholdes fra den 3—7 August i Glasgow.

I Irland afholdes et almindeligt Dyrskue i August.

Den tydske Landmandsforamling afholdes iaar i Coburg fra den 30te August til den 5te September.

Udsat Dyrskue.

Afholdelsen af det af Alkershus Amts Landhusboldningselskab til 1ste Juli annoncerede Dyrskue i Christiania er udsat til August eller September.

Nærmere Underretning om Tiden vil senere bekiendtgjøres.

Christiania Kornpriser.

Indenlandst
 Hvede, 3 $\frac{1}{2}$ à 5 $\frac{1}{2}$ Epd.
 Rug, 0 0 intet solgt.
 Byg, 2 $\frac{1}{2}$ à 3 Epd.
 Havre, 1 $\frac{1}{2}$ à 1 $\frac{3}{4}$ Epd.
 do. tjenlig til Sød 9 à 10 $\frac{1}{2}$.

udenlandst
 Rug østersøst 210—212 Pd. 4 Epd. 1 $\frac{1}{2}$.
 Rug dansk 202—204 Pd. 19 $\frac{1}{2}$.
 Byg dansk 186—188 Pd. 19 $\frac{1}{2}$ 12 $\frac{1}{2}$.
 Hvede dansk 208—212 Pd. 6 à 7 Epd.
 Erter dansk 4 Epd. 60 $\frac{1}{2}$.
 do. østersøst 6 Epd.

Christiania Fiskepriser.

Eild, Røvbnd. 6 $\frac{1}{2}$ Epd. pr. Td.
 Eild, stor Mid. 6 Epd. pr. Td.
 Eild, smaa do. 4 $\frac{1}{2}$ à 5 Epd. pr. Td.
 Eild, stor Christ. 4 $\frac{1}{2}$ à 4 $\frac{1}{2}$ Epd. pr. Td.
 Eild smaa do. 18 $\frac{1}{2}$ à 19 $\frac{1}{2}$.
 Storset 6 $\frac{1}{2}$ 12 $\frac{1}{2}$ à 7 $\frac{1}{2}$ pr. Bog.
 Middelsæt 1 Epd. à 1 Epd. 6 $\frac{1}{2}$ pr. Bog.
 Smaasæt 4 $\frac{1}{2}$ 12 $\frac{1}{2}$ pr. Bog.
 Røbfiske 7 $\frac{1}{2}$ à 7 $\frac{1}{2}$ 12.

Udgiverens Adresse:

Proprietær Schrøder. Boll i Bærum.

Følgeblad til Skilling-Magazinet.

Meteorologiske Dagttagelser

paa Christiania Observatorium.

1857. Juni.	Barometerstand i franske Lin. ved 0°.			Temperatur i Skyggen. R.			Veirbemærkning.
	kl. 7 F.	kl. 2 E.	kl. 10 E.	kl. 7 F.	kl. 2 E.	kl. 10 E.	
18	339 $\frac{1}{2}$ 2	338 $\frac{1}{2}$ 8	338 $\frac{1}{2}$ 8	+ 13 $\frac{1}{2}$ 5	+ 18 $\frac{1}{2}$ 6	+ 12 $\frac{1}{2}$ 7	Klart. Svag N og S.
19	338 5	337 7	337 7	+ 12 5	+ 21 7	+ 15 9	Rdt skyet. NO og S.
20	337 4	337 2	337 1	+ 15 9	+ 18 5	+ 14 3	do. NW.
21	338 2	337 6	338 0	+ 12 3	+ 17 2	+ 11 6	Klart. NO.
22	339 3	338 9	339 3	+ 12 5	+ 17 8	+ 12 3	do. SSO.
23	339 9	338 9	339 4	+ 12 2	+ 19 8	+ 13 6	do. SSO.
24	339 6	338 9	338 9	+ 12 6	+ 21 6	+ 13 7	do. SSO.

Regnholden = Liner. 0,00

Christiania.

Trykt og forlagt af W. C. Fabritius.